

23 januari 2019
Slutversion

Rekreationsanalys Rännillunden, Saltskog/Mariekälla

En kartläggning av rekreativa värden i Rännillunden med anledning av exploateringsprojektet norra Saltskog.

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Södertälje kommun
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 2019-01-23
Uppdragsansvarig: Emma Holmberg
Medverkande: Anna Maria Larson
Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 7918
Bild på framsidan från Ekologigruppen

Innehåll

Sammanfattning	4	Hot	15
Inledning	5	Referenser	16
Bakgrund	5	Bilaga 1. Metodik för bedömning av rekreationsvärden.	17
Exploateringsprojektet norra Saltskog	5	Rekreativa strukturer	17
Syfte och avgränsning	5	Klassning av stråk och områden	17
Nationella mål för ett rikt friluftsliv samt folkhälsa	5	Upplevelsevärden	17
FN:s konvention om barns rättigheter	6	Definitioner	17
Naturrekreation i planeringen	6		
Metodik	7		
Rekreativa strukturer i planområdet	7		
Rekreativans användningsområden	7		
Värden för naturrekreation	7		
Rännillunden	8		
Bakgrund	8		
Tillgänglighet	8		
1. Ravinen	10		
Rekreativstruktur	10		
Upplevelsevärden och funktioner	10		
Brister och utvecklingsmöjligheter	11		
2. Skogsområdet	12		
Rekreativstruktur	12		
Upplevelsevärden och funktioner	12		
Brister och utvecklingsmöjligheter	13		
Slutsatser	14		
Styrkor	14		
Svagheter	14		
Möjligheter	14		

Sammanfattning

Rännillunden är ett populärt grönområde med spännande ravinkaraktär. I Rännillunden finns flera ravinfåror, varav den största är flera meter djup med en bäck rinnandes i ravinens botten. Ravinen är avskild från tätort och trafik, den djupa fåran med en porlande bäck ger känslan av att beträda in i en annan, mer trolsk värld.

Närheten till bostäder och skola möjliggör för vardagsmotion i området. Skogarna utgörs av lekvänlig natur med höga naturvärden som lämpar sig bra för bland annat naturpedagogik, dagsutflykter och för hundpromenader.

En av de största bristerna i området är avsaknaden av entréer in till ravinens. Stigarna ned till bäcken och promenadstigen är små och svåra att upptäcka, och vissa partier längs stigen är svåra att vistas på till följd av brant, halt och/eller ojämnt underlag. Ravinens undanskymda läge gör platsen spännande, men gör även att nedskräpning och vandalisering förekommer. Stigen längs ravinens botten är inte upplyst och tillsammans med sly, skugga och klotter kan platsen uppfattas som otrygg. Buller utgör en annan störning i området, framförallt nära Genetaleden respektive Nyköpingsvägen.

Bättre tillgänglighet kan ordnas genom tydligare entréer, bättre underhåll, röjning av sly, bättre skyltning samt anläggning av spänger på stigar som kan vara svåra att vistas på under vissa årstider. Informationstavlor, skyltar och fler trappor med räcken ned till bäcken kan göra platsen mer lättupptäckt och tillgänglig för fler. Upprustning av grill- och sittplatser kan dessutom bidra till att utveckla fler mötesplatser i området.

En av många sittplatser längs med bäcken i ravinens.

Inledning

Bakgrund

Exploateringsprojektet norra Saltskog

Exploateringsprojektet norra Saltskog syftar till att förtäta området Saltskog med 500 till 700 nya bostäder samt etablera tillhörande samhällsservice såsom förskola, handel och arbetsplatser. Vidare syftar projektet även till att skapa fler mötesplatser, förbättra platser som upplevs som otrygga samt att binda samman Saltskog med angränsade område Mariekälla. Eftersom att exploateringsprojektet kommer att påverka den befintliga utemiljöer har kommunen givit Ekologigruppen i uppdrag att ta fram en rekreativ analys för Rännillunden. Utöver följande rekreativ analys tar Ekologigruppen även fram en naturvärdesinventering och en grönstrukturanalys som underlag till kommande planarbete.

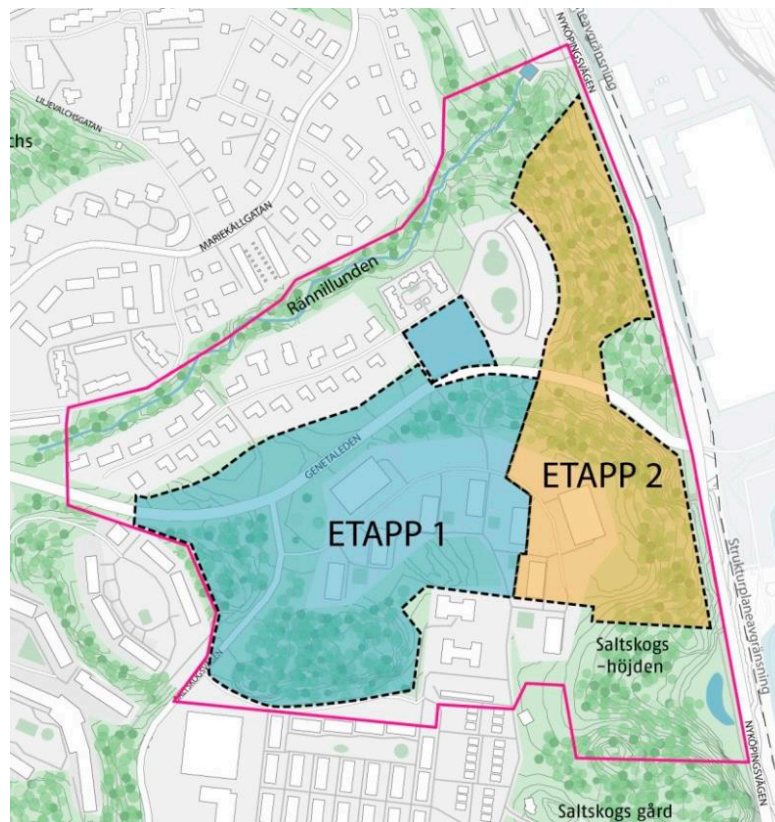
Syfte och avgränsning

Rekreativ analysen omfattar Rännillunden, en cirka 7,5 hektar stor blandskogsklädd ravin i strukturplaneområdet Mariekälla och Saltskog. Mot öster sluttar området kraftigt och skapar en bergsbyggnad mot Nyköpingsvägen (Södertälje kommun, 2018b). I anslutning till ravinens norra del ligger Södertälje friskola, en F-9-skola med cirka 400 elever.

Syftet med rekreativ analysen är att fungera som ett vägledande underlag och stöd inför en planerad exploatering inom utredningsområdet norra Saltskog. Avsikten är att utveckla de befintliga sociala och ekologiska värden som finns i Rännillunden så att området i framtiden kan bli ett mer attraktivt grönområde för aktivitet och lek.

Nationella mål för ett rikt friluftsliv samt folkhälsa

I december 2012 beslutade Sveriges regering om tio mål för friluftslivspolitiken, utvecklade utifrån vetskapen att rekreation och friluftsliv har positiv inverkan på människors hälsa, naturförståelse och den

Utvecklingsområdet norra Saltskog markerat med rosa begränsningslinje, samt ungefärliga plangränser för etapp 1 och 2. Södertälje kommun, 2018a.

regionala utvecklingen (Naturvårdsverket, 2018a). Målen handlar om att skapa goda förutsättningar för alla människor att regelbundet vistas och vara fysiskt aktiva i ett attraktivt natur- och kulturlandskap. God tillgång till rekreativs områden ska säkerställas genom fysisk planering, hållbart brukande och bevarande.

I juni 2018 antog riksdagen en ny målstruktur för folkhälsopolitiken (Prop. 2017/18: 249). Det nationella målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Genom den nya målstrukturen stärks jämlikhetsaspekten i folkhälsomålet, med syftet att bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar.

Sveriges 10 friluftsmål:

- Tillgänglig natur för alla
- Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- God kunskap om friluftslivet
- Friluftsliv för god folkhälsa
- Myndigheter samverkar

God bebyggd miljö

Riksdagens definition av miljö-kvalitetsmålet:

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Folkhälsoprogram för barn och unga i Södertälje kommun 2015-2018

I kommunens folkhälsoprogram uppmärksammas behovet av att integrera folkhälsoaspekter i stadsplaneringen. Genom att planera för fler och mer attraktiva gång- och cykelbanor, grönområden och spontanidrottsplatser, uppmuntras vardagsmotion vilket ger goda konsekvenser för folkhälsan.

Behovet av bullerfria, bostadsnära och säkra grönområden, stimulerande förskole- och skolgårdar samt ålders- och funktionsblandade mötesplatser lyfts upp som särskilt viktigt för kommunens invånare.

Översiktsplanens riktlinjer för natur och rekreation:

- 4.6.1 En sammanhängande grönstruktur med rörelsestråk och naturområden för människors rekreation och samvaro ska eftersträvas och utvecklas. Vid förtätning och tätortsutbyggnad ska behovet av en ändamålsenlig grönstruktur eftersträvas.
- 4.6.2 Värdefulla natur- och rekreatiönsområden ska värnas och vidareutvecklas.

(Framtid Södertälje Översiktsplan 2013–2030)

Att kartlägga och planera för människors naturrekreatiöns är dessutom viktigt för att uppnå det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Målet innefattar en bebyggd miljö som utgår från, och stödjer, människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt erbjuder attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar. Tätorter och landsbygd ska planeras utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på hälsorelaterade frågor (Naturvårdsverket, 2018b).

Även Plan- och bygglagens första paragraf kopplar till rekreatiöns. Genom att uppmärksamma behovet av att planlägga för människors behov syftar bestämmelserna till att, ”med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer” (Plan- och bygglag, 2010).

FN:s konvention om barns rättigheter

FN:s barnkonvention innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. En av grundpelarna i konventionen är att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn. Forskning på barns hälsa visar på positiva samband mellan barns utveckling och vistelse i naturen (se till exempel Molander & Jägborn 2015, Jansson 2018). Tillgång till bostadsnära natur har visats vara en avgörande faktor för barns utevistelse. När städer växer och förtätas tenderar bostadsnära grönytor att krympa. Samtidigt ersätts naturmiljöer i städer allt mer med iordningställda, säkrade lekplatser som ofta saknar möjligheter till utmaningar och fantasilekar - kvaliteter som naturmiljöer erbjuder i form av bland annat klätterträd, buskage, vatten, stenar och kullar (Jansson 2018). Med uteblivna lekmiljöer i närnaturområden begränsas barns rörelsefrihet vilket kan få negativa konsekvenser för barns hälsa och utveckling (Ibid).

Naturrekreatiöns i planeringen

Att vistas i grönområden har visat sig ha en positiv påverkan på människors fysiska och psykiska hälsa (se exempelvis Folkhälsomyndigheten, 2009, samt Ottosson & Ottosson, 2013). Samtidigt väljer fler och fler människor att bo och leva i städer, längre och längre bort

från naturen. Samhällsplanering utgör ett viktigt verktyg i arbetet med att möjliggöra för människor att återknyta till naturen. Ju fler tätortsnära möjligheter till naturrekreatiöns som finns, desto fler människor kommer att vistas i, och vilja värna om, naturen.

Nåbarhet och tillgänglighet

Hur tillgängligt ett rekreatiönsområde är, eller uppfattas vara, påverkar hur många människor som kommer att nyttja det. Nätverk av leder, gångstråk eller stigar är alla viktiga faktorer för att tillgängliggöra natur och grönområden för rekreatiöns. Därtill handlar tillgänglighet om information och kunskap om att rekreatiönsområden faktiskt existerar, är attraktiva och öppna för allmänheten att vistas i. Andra viktiga faktorer som avgör ett rekreatiönsområdes upplevda tillgänglighet är markägandeform, inflytande och delaktighet, gestaltning och skötsel (Boverket, 2018). Ju mer variationsrikt och skiftande ett område är, desto mer kommer det att användas för rekreatiöns.

Rekreatiönspotentialen i ett område ligger alltså i miljön och platsens karaktär, vilket styr vilka upplevelsevärden ett område erbjuder. Exempel på upplevelsevärden ett attraktivt rekreatiönsområde kan erbjuda är möjligheter till rofylldhet, naturupplevelse, lek och umgänge, skogskänsla, vattenkontakt och utsikt. I den fysiska planeringen är det viktigt att analysera de kvaliteter som finns i området, för att sedan säkra, utveckla och nyskapa dessa.

Metodik

Denna rekreationsanalys grundar sig på metoder utarbetade i Regionplane- och trafikkontorets rapporter ”Upplevelsevärden – sociala kvaliteter i den regionala grönstrukturen”. Metoden har tagits fram för att analysera de upplevelsevärden som finns inom Stockholms gröna kilar. Denna metod har sedan vidareutvecklats något av Ekologigruppen AB.

Osäkerhet i bedömningen

Området har besökts vid enbart ett tillfälle, i december 2018. En viss osäkerhet i värdebedömningen finns därmed eftersom vissa naturvärden, artgrupper och rekreativa funktioner är lättare att kartlägga under andra månader på året och kan ha förbisetts.

Rekreativa strukturer i planområdet

Rännillunden och dess rekreativa strukturer har delats in två områden beroende på dess karaktär och förutsättningar för rekreation; Rännillundens ravnstyg och Rännillundens skogsområde. Rekreativstruktur, upplevelsevärden samt brister och utvecklingsmöjligheter har sedan beskrivits för respektive område med avseende på rekreation.

Se mer om bedömningsmetoden i Bilaga 1.

Rekreationsanalysens användningsområden

Planeringsverktyg

Analys av rekreativvärden är ett planeringsverktyg som ger möjlighet till medvetna beslut för en god rekreativ struktur inom ett område. En rekreativanalys kan exempelvis identifiera vilka rekreativvärden som bör uppmärksammas särskilt, om det är något rekreativvärde som saknas och bör tillskapas, hur rekreativvärden kan samverka eller om det finns rekreativvärden som står i konflikt med varandra. Det ger också möjlighet att tydligt se hur rekreativvärden samverkar, eller står i konflikt, med naturvärden i området.

Information

En karta över rekreativvärden i området kan också användas som underlag för en informationskarta för besökare.

Värden för naturrekreation

Rekreativa strukturer

Med rekreativa strukturer menas fysiska strukturer inom ett område som påverkar hur man rör sig inom, och hur man hittar i, området. Dessa strukturer kan vara vägar, stigar, utsiktsplatser, målpunkter, barriärer och landmärken. Strukturerna kan vara lokalt, kommunalt, regionalt eller nationellt intressanta.

Upplevelsevärden

Med upplevelsevärden avses typiska naturupplevelser enligt definitioner som utarbetats av bland annat Stockholms läns landsting under arbetet med upplevelsevärden i Stockholms gröna kilar. Skogs känsla, orördhet och vackra utblickar är exempel på definierade upplevelsevärden (RTK 2004). Med funktioner menas hur en plats används, om det exempelvis finns möjlighet att plocka bär och svamp på platsen, sitta i solen, bada eller spela boll.

Se mer om bedömningsmetoden inklusive definitioner av upplevelsevärden i Bilaga 1.

Rännillunden

Bakgrund

Rännillunden är en cirka 7,5 hektar blandskogsbeklädd ravin som gränsar mot Tvetavägen i väst och Nyköpingsvägen samt Scantias industriområde i öst. Södertälje centrum och centralstation ligger cirka 700 meter nordöst om ravinen, inom cirka 10 minuters gångavstånd.

Rännillunden är utpekad som ett viktigt närnaturområde i kommunens grönplan (Södertälje kommun, 2011). I Strukturplan för Mariekälla & Saltskog (Södertälje kommun, 2018b) anges Rännillunden utgöra ett område med högt bevarandevärde av hög betydelse för grönstrukturen. I den webbenkät som utfördes som del av strukturplanens medborgardialog pekas Rännillunden ut som en av kommunens mest populära platser att besöka. I Rännillunden finns flera ravinfåror, varav den största är flera meter djup med en bäck rinnandes i ravinens botten. Platsen beskrivs som ett fint område som bidrar med grönska och naturvärden i en annars tät stadsdel. Rännillunden utgör dessutom ett kärnområde för grova lövträd och är viktig för områdets dagvattenhantering.

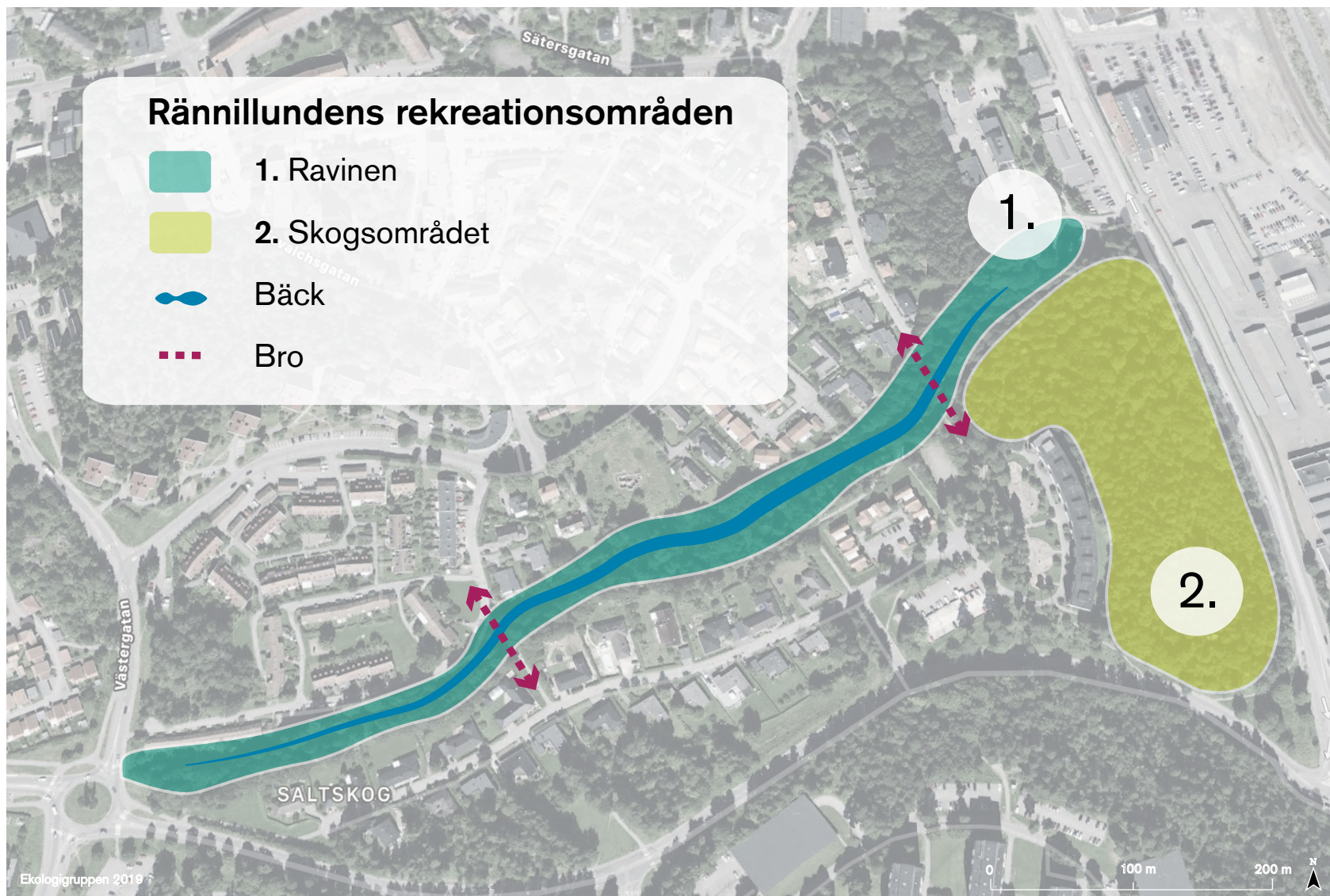
I denna rekreationsanalys har Rännillunden och dess rekreativa strukturer delats in två områden beroende på dess karaktär och förutsättningar för rekreation; 1. Ravinen, och 2. Skogsområdet. Rekreationsstrukturer, upplevelsevärden samt brister och utvecklingsmöjligheter har sedan beskrivits för respektive område med avseende på rekreation.

Tillgänglighet

Området nås lättast via gång eller cykel. Parkeringsmöjligheter finns enbart på kringliggande lokalvägar. Busslinje 755 stannar på Nyköpingsvägen i områdets östra del och busslinje 751 på Genetaleden i områdets västra del. Två betongbroar förbinder bostadsområdena norr och söder om ravinen vid Fribovägen samt vid Brogatan. Mellan Nyköpingsvägen och Ågårdevägen 1, samt från Nyköpingsvägen till Brogatan finns belysta parkvägar (Södertälje kommun, 2006).

Figur 1. Rännillunden indelat i två rekreativs områden. Område 1 utgörs av en djup ravin med stig längs en bäck. Område 2 består av ett skogsområde med brant sluttning österut mot Nyköpingsvägen.

1. Ravinen

Området utgörs av en djup, lång och lövskogklädd ravin längs en bäck som sträcker sig från Tvetavägen i väster till Nyköpingsvägen i öster där den mynnar ut i en betongkonstruktion som samlar upp dess vatten (Södertälje kommun, 2018b). Längs bäcken i ravinens botten går en gångstig. Ravinen utgör ett viktigt område för dagvattenhanteringen från uppströms liggande bostadsområden, vilket bidrar till det varierande vattenståndet i bäcken som löper längs med ravinens botten. Villor och radhus ligger på båda sidor ovanför ravinerna. I anslutning till ravinens nordöstra del ligger Södertälje friskola, en F-9-skola med 390 elever.

Små träbroar med räcken över bäcken.

I ravinerna finns yngre ädellövskog men också rikligt med gammal grov gran, al, och björkar samt flera mycket gamla tallar (över 170 år). Marken är örtrik och typisk för lundmiljöer. Här finns ett stort antal naturvårdsarter, bland annat gulsippa och den sällsynta mellanhäxörten (Ekologigruppen, 2019).

Bänk och grillplats vid bäcken nära Brovägen.

Ravinbildningen, med skuggande lövträd och en bäck som löper längs med ravinens botten, skapar en miljö med hög luftfuktighet av hög betydelse för fåglar, insekter och mossor (Södertälje kommun, 2018b). Flera arter av småfåglar dricker vatten och badar i bäcken. Området har, enligt utförd naturvärdesinventering (Ekologigruppen, 2019), ett högt artvärde och påtagligt biotopvärde.

Rekreationsstruktur

För boende i de angränsande bostadsområdena utgör Rännillunden ett viktigt lokalt närströvsområde. Stigen som löper längs med bäcken i ravinens botten går att ansluta till via små trappor eller stigar från bostadsområdena på Fribodevägen, Åtgärdevägen och Brovägen samt vid rondellen Tvetavägen/Genetaleden.

Längs med stigen finns bänkar och på vissa platser räcken och träbroar för att ta sig över bäcken. Två betongbroar förbinder bostadsområdena norr och söder om ravinerna vid Fribovägen samt vid Brogatan (se figur 1).

Upplevelsevärden och funktioner

Ravinerna utgörs av en trolsk, fuktig och lummig miljö med många lövträd längs en porlande bäck. Området erbjuder möjlighet till ro och avkoppling, samt promenader. Vattenkontakt upplevs tack vare bäcken som sträcker sig längs med hela stigen på ravinens botten, från Tvetavägen i väster till Nyköpingsvägen i öster. Det porlande vattnet skapar både en rogivande miljö och en plats för lek för barn. Här finns stora möjligheter till att uppleva, lära och njuta av naturen och dess årstidsväxlingar. På flertal platser längs med ravinens botten finns sittplatser och även vissa möjligheter till att grilla och till social samvaro.

Karterade funktioner i ravinerna:

- Naturstudier och utomhuspedagogik
- Picknick
- Ro och avkoppling
- Svamp- och blomlockning
- Hundrastning
- Vandring och motion

Brister och utvecklingsmöjligheter

Det saknas tydliga entréer in till ravinen. Stigarna ned till bäcken och promenadstigen är små och svåra att upptäcka. Inga skyltar eller informationstavlor finns tillgängliga för att informera besökare om platsen. På vissa partier sluttar stigarna och kan därför vara svåra eller upplevas som otäcka att beträda.

Ravinens östra del avslutas med ett avstänglat område och en betongkonstruktion för uppsamling av vattnet, vilket gör platsen onåbar från Nyköpingsvägen (Södertälje kommun, 2018b).

Buller utgör en störning i området, framförallt i ravinens ytterkanter, nära Genetaleden respektive Nyköpingsvägen.

Ravinens undanskymda läge gör platsen spännande, men möjliggör även att nedskräpning och vandalisering förekommer. Broar av betong leder över ravinen, vars räcken skymmer sikten ned och är ofta nedklottrade vilket stör upplevelsen av miljön (Södertälje kommun, 2018b). Stigen längs ravinens botten är inte upplyst och vissa av bänkarna är i dåligt skick eller nedklottrade. Även mycket sly förekommer, samt en del trädgårdsavfall. Vissa partier längs stigen är svåra att vistas på till följd av halt och/eller ojämnt underlag. Tillsammans kan detta medföra att platsen uppfattas som otrygg, vilket bekräftas i kommunens digitala webbenkät (Ibid).

Önskemål i genomförd medborgardialog innefattar åtgärder i form av upprustning och skötsel, röjning av träd, fler sittplatser och bättre belysning.

Bättre tillgänglighet kan ordnas genom tydligare entréer, bättre underhåll, röjning av sly, bättre skyltning samt anläggning av spänger på stigar som kan vara svåra att vistas på under vissa årstider. Informationstavlor, skyltar och fler trappor med räcken ned till vandringsstigen kan göra platsen mer lättupptäckt och tillgänglig för fler. Upprustning av grill- och sittplatser kan dessutom bidra till avsikten att utveckla fler mötesplatser i området.

Betongbron över ravinen vid Fribovägen.

Betongbroar med klotter kan ge ett skräpigt och otryggt intryck.

2. Skogsområdet

Ingång från Brovägen.

Skogsområdet utgörs av ett sammanhängande blandskogsområde som sträcker sig öster om Ågårdevägen längs Nyköpingsvägen i nord-sydlig riktning. Här finns åsbarrskog som domineras av cirka 180 år gammal tall och enstaka gamla granar, samt yngre lövträd. Ett stort antal naturvårdsarter och rödlistade arter förekommer. Området har, enligt utförd naturvärdesinventering (Ekologigruppen, 2019), ett högt artvärde och högt biotopvärde.

Längs Nyköpingsvägen finns yngre ädellövsök med högt artvärde och visst biotopvärde, samt flera gamla ekar (Ekologigruppen, 2019). Mot öster sluttar området kraftigt utför och skapar en bergsbildning mot Nyköpingsvägen.

Rekreatiönsstruktur

För människor i de angränsande bostadsområdena utgör skogsområdet ett viktigt lokalt närströvsområde. Mellan Nyköpingsvägen och Ågårdevägen 1, samt från Nyköpingsvägen till Brogatan finns upplysta parkvägar (Södertälje kommun, 2006).

Sörmlandsledens etapp 9, som är av regionalt intresse, löper genom området.

Upplivelsevärden och funktioner

Området erbjuder möjligheter till motion och promenader, hundrastning, svamp- och bärplockning samt bostadsnära naturlek. Naturtypen åsbarrskog är nationellt hotad och naturvärden knutna till skogen ger goda möjligheter till naturpedagogik. Ett flertal träkojor i området vittnar om att platsen används för naturlekar, troligen av barn i närliggande bostäder och skolor. Upplysta parkvägar och småstigar möjliggör dessutom vardagsmotion.

I medborgardialogen som utförts inför upprättandet av Strukturplan för Mariekälla & Saltskog (Södertälje kommun, 2018b) pekas delar av området ut som värdefullt grönområde innehållandes blommor, djur och insekter.

En av många träkojor i skogsområdet.

Följande funktioner har karterats i skogsområdet:

- Naturlek
- Naturpedagogik
- Picknick och grillning
- Hundrastning
- Svamp- och bärplockning
- Vandring och motion

Upplyst parkväg mot Nyköpingsvägen som även utgör en del av Sörmlandsleden.

Brister och utvecklingsmöjligheter

Området är bullerstört från Nyköpingsvägen. Skrot och gamla lek-saker samt rikliga mängder sly gör att området till viss del uppfattas som skäpigt.

Skogsområdet ligger intill ett flerbostadshus på Ågårdevägen.

Slutsatser

För att fånga in vilka kvaliteter och brister det finns i respektive område har en förenklad SWOT-analys genomförts. Förkortningen ”SWOT” står för Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats. Detta översätts vanligen på svenska till Styrkor, Svagheter, Möjligheter och Hot. Metoden är ett sätt att få underlag till att förändra något till det bättre utan att för den delen sabotera de delar som fungerar bra.

Analysmetoden är till stor del beroende av användarens förkunskaper och värderingar, det vill säga vad användaren av metoden ser som styrka, svaghet, möjlighet och hot.

Styrkor

- Rännillunden är ett populärt grönområde med spännande ravinkaraktär. Den djupa, långa ravinen med en bäck omgiven av löv- och ädellövskog utgör ett populärt område för promenader.
- Ravinen är avskild från tätort och trafik, den djupa fåran med bäck ger känslan av att beträda in i en annan, mer trolsk värld.
- Rinnande vatten är ovanligt i tätorten och ljudet av bäcken och de fåglar som dricker och badar i vattnet skapar ro och ger möjlighet till återhämtning i vardagen.
- Närheten till bostäder och skola möjliggör för vardagsmotion i området, samt för naturpedagogik.
- Rikligt med träd och grenar ger möjligheter till kojbyggen och annan naturlek.
- Sörmlandsleden etapp 9 passerar området, vilket möjliggör för möten mellan människor utanför de närmsta bostadsområdena.
- Skogsmiljöer med gamla träd och höga naturvärden gör platsen särskilt användbar för naturstudier.

Svagheter

- Mycket sly, skräp och klotter gör att området känns skräpigt.
- Buller från Nyköpingsvägen och Genetaleden stör rokänslan.

- Begränsad framkomlighet i ravinen, vissa ställen är mycket branta och svåra att beträda.
- Ravinen är avskild med dålig tillsyn, vilken kan skapa otrygghet.
- Ravinens djupa läge ger skugga och mörker, vilket kan skapa otrygghet. Ingen belysning finns längs med stigen i ravinen.

Möjligheter

- Tillskapande av inbjudande och tydliga entréer kan möjliggöra att fler människor hittar till ravinen.
- Mer direkt vattenkontakt kan ordnas genom bättre underhåll av stigar, räcken och övergångar längs med bäcken. Tillför spång eller plangång där marken är instabil och/eller brant.
- Selektiv röjning av sly kan framhäva träd- och buskarter med höga estetiska värden.
- Förbättrad skötsel kan göra att området känns rent och tryggt.
- Belysning längs med stigen i ravinen kan tillföras för skapa trygghet. En inventering av fladdermöss bör dock utföras innan belysning tillförs för att säkerställa att dessa inte påverkas negativt. Om fladdermöss vistas i området bör belysning endast tillföras i viktiga passager.
- Bullerdämpande åtgärder från Nyköpingsvägen och Genetaleden kan förbättra ljudmiljön.
- En informationssatsning kan göra platsen mer välbesökt. Skyltar om Rännillunden bör placeras vid huvudentréerna samt mindre skyltar vid mindre entréer och exempelvis vid cykelparkeringar. Även särskilda informationsskyltar kan med fördel placeras vid särskilt intressanta platser för att bland annat informera om platsens historia och dess naturvärden.
- Sörmlandsledens sträckning kan med fördel ändras till att gå genom ravinen för att möjliggöra fler besökare och möten mellan människor.
- Rännillunden kan med fördel länkas samman med Mariekällravinen i norr.

Hot

- Fortsatt nedskräpning, klotter och förstörelse.
- Dålig skötsel
- Fortsatt svår och otillgänglig terräng i ravinen.
- Avskildhet och skugga fortsätter att skapa otrygghet
- Fortsatt buller från Nyköpingsvägen och Genetaleden.
- Avsaknad av lokalt engagemang

Stora möjligheter finns vad gäller Rännillundens entréer. Ovan ges en bild av dagens entré från Tvetavägen/Genetaleden.

Referenser

Tryckta källor

Ekologigruppen. 2019. Naturvärdesinventering norra Saltskog.

Folkhälsomyndigheten. 2009. Grönområden för fler – en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa.

Molander, Kajsa, och Mia Agvald Jägborn. 2015. Skolor och förskolors användning av närnatur. Upplandsstiftelsen/Uppsala kommun.

Ottosson, Å. och Ottosson, M. 2013. Lugn av naturen. Votum & Gullers Förlag.

Södertälje kommun. 2006. Skötselplan för Rännillunden, Södertälje kommun.

Södertälje kommun. 2011. Grönplan för Södertälje tätort.

Södertälje kommun. 2013. Framtid Södertälje Översiktsplan 2013–2030.

Södertälje kommun. 2015. Folkhälsoprogram för barn och unga i Södertälje kommun 2015-2018.

Södertälje kommun. 2018b. Strukturplan för Mariekälla & Saltskog.

Digitala källor

Naturvårdsverket. 2018a. Sveriges friluftsmål. <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/> (Hämtad 2018-05-08).

Naturvårdsverket. 2018b. Preciseringar av God bebyggd miljö. <https://www.miljomal.se/Miljomalen/15-God-bebyggd-miljo/Preciseringar-av-God-bebyggd-miljo/> (Hämtad 2018-05-08).

Södertälje kommun. 2018a. Nya bostäder i norra Saltskog. 2018-05-07. Hämtad 2019-01-04: <https://www.sodertalje.se/bo-och-bygga/sodertalje-vaxer/detaljplaner/nya-bostader-i-norra-saltskog/>

Muntliga källor

Jansson, Märit. 2018. Barns perspektiv på utemiljöer. Regionala miljödagen den 26 april.

Bilaga 1. Metodik för bedömning av rekreativvärden.

Rekreativa strukturer

Klassning av stråk och områden

För att värdera rekreativa områden och stråk används en skala som har tagits fram av Ekologigruppen i samarbete med Stockholms stad (2003).

Nationellt värdefullt område/riksintresse eller stråk

- Området är en del i riksintresse för rekreation och friluftsliv.
- Stråket är en del av ett riksintresse.

Regionalt värdefullt område eller stråk

- Området bör vara av en viss storlek, där ett riktmärke är 50 ha. Området nyttjas av människor i hela regionen.
- Området har stor variation vad gäller rekreativa kvaliteter och kan därmed uppfylla många människors önskemål.
- Området bör ha vissa unika värden (t.ex. vattenkontakt) som bedöms som oersättliga.
- Området bör vara ostört.
- Området har mycket stor betydelse för försörjningen av rekreation och friluftsliv för stadsdelområden.
- Området ingår i den regionala grönstrukturen.
- Stråk huvudsakligen i naturmiljö, som går en längre sträcka genom eller mellan större natur- och friluftsområden av regional betydelse och innehåller flera unika rekreativa kvaliteter.

Kommunalt värdefullt område eller stråk:

- Området bör vara av en storlek mellan 5-10 ha.
- Området nyttjas av människor främst inom den egna kommunen.
- Området bör ha stor variation/mångfald av rekreativa kvaliteter.

- Området har stor betydelse för försörjningen av rekreation och friluftsliv för intilliggande bostadsområden/stadsdelar.
- Området ingår i den lokala grönstrukturen
- Stråk som leder fram till regionalt värdefulla natur- och friluftsområden eller kopplar samman regionalt rekreativa stråk. Karaktären på stråken kan vara delvis urbana delvis i naturmiljö.

Lokalt värdefullt område eller stråk

- Områdets storlek är mellan 0,5-5 ha.
- Området ska ha en eller flera rekreativa funktioner.
- Området nyttjas främst av boende i dess absoluta närhet.
- Stråk som används huvudsakligen för att ta sig fram inom den egna stadsdelen i naturmiljö eller mer urban miljö.

Upplevelsevärden

Beskrivning av upplevelsevärden för rekreation grundar sig på metoder utarbetade i Regionplane- och trafikkontorets rapporter ”Upplevelsevärden – sociala kvaliteter i den regionala grönstrukturen”. Metoden har tagits fram för att analysera de upplevelsevärden som finns inom Stockholms gröna kilar. Denna metod har sedan vidareutvecklats något av Ekologigruppen AB för att passa projektens olika skalnivåer.

Definitioner

1. Orördhet och mystik

Definition enl. Regionplane- och trafikkontoret

Förväntningar: ”Urlik urnatur”, En positiv ensamhet, frånvaro av andra människor, ljud och dofter, en trolsk mystik, spänning

Parametrar: Äldre skog, urskogskaraktär, låg bullernivå, 250 m från vägar och anläggningar.

Aktiviteter: Ströva och promenad, avslappning, orientering, naturobservationer, undervisning

Störningar: Nedskräpning, buller, ljus och lukt, okänsligt skogsbruk,

andra störande brukarkategorier.

Definition enl. ekologigruppen
Ekologigruppen följer RTK's definition.

2. Skogskänsla

Definition enl. Regionplane- och trafikkontoret
Förväntningar: Träda in i en annan värld (i motsats till den urbana miljön), frånvaro av större anläggningar, vägar och bebyggelse, lukter och dofter av skog, färger, - väder, vind, årstider, frånvaro av stadens ljus, känsla av storskog som ej tar slut

Parametrar: Sammanhängande skogsområde, låg bullernivå, storlek och form, 250 meter från vägar och anläggningar, kan gälla både barr- och lövskogar.

Aktiviteter: Vandra, ströva, avslappning, orientering, plocka svamp, hajk, rida.

Störningar: Buller, ljus och lukt, storskaligt och okänsligt skogsbruk, nedskräpning, avspärrat område, andra störande brukarkategorier

Definition enl. ekologigruppen
Ekologigruppen har delat in skogskänsla i två delar vilket ger möjlighet att lyfta fram speciellt värdefulla områden. I stark skogskänsla är ovannämnda upplevelser tydliga. Skogskänsla beskriver övrig rekreationsskog. Detta kan vara något bullerstörd skog i anslutning till vägar eller skog i anslutning till kalhyggen. Denna skog utgör ofta ett buffertområde runt stark skogsupplevelse.

3. Utblickar och öppna landskap

Förväntningar: Känsla av frihet genom långa utblickar och vida vyer, kontraster mellan olika områden t.ex. skog- åker, sjö-skog, stå vid en kant och se något annat.

Parametrar: Sjöar, utsiktsplatser, öppna landskap

Aktiviteter: Avslappning, ströva, vandra, picknick, rida, orientering, klättra, vattenaktiviteter, åka skidor och skridskor, cykla

Störningar: Buller och lukt, stora, ”fula” anläggningar i landskapet, avspärrat område, nedskräpning, andra störande brukarkategorier

Definition enl. ekologigruppen

Överensstämmer med Regionplane- och trafikkontoret. Dock har områden med särskilt strak vattenkontakt med möjlighet till bad, fiske m.m. tilldelats en egen rubrik, Vattenkontakt.

4. Artrikedom- och naturpedagogik (variationsrikedom)

Förväntningar: Ökad förståelsen för naturen, känsla av ursprunget (kretsloppet), komma nära djur och växter, delaktighet och närhet till naturen, upptäckarglädje, nyfikenhet

Parametrar: Artrikedom; ängs- och hagmarker, våtmarker, bryn och strandzoner, storlek och form, naturrum, naturstig.

Aktiviteter: Naturobservationer, undervisning, studier, naturstig, mulleverksamhet, ströva, plocka svamp och blommor, utomhuspedagogik

Störningar: Nedskräpning på mark och vatten, storskaligt och okänsligt skogsbruk, buller och lukt, igenväxande naturbetesmarker, andra störande brukarkategorier

Definition enl. ekologigruppen
Överensstämmer med Regionplane- och trafikkontoret.

5. Kulturhistoria

Förväntningar: En historisk förankring i hembygden, ökad kunskap om historien, Vackra bebyggelsemiljöer med omgivningar, en levande odlingsbygd (bondgårdar och åkerbruk)

Parametrar: Öppna kulturlandskap, kulturhistorisk bebyggelse, kulturhistoriska objekt, husgrunder, fruktträd och andra kulturväxter som står kvar.

Aktiviteter: Uppleva kulturhistoria, promenera, picknick, rida, cykla, kunskapsinhämtande, aktiv husdjurshållning, åka skidor.

Störningar: Stora, ”fula” anläggningar i landskapet, okänslig exploatering, buller, bristande skötsel av bebyggelse och landskap.

Definition enl. ekologigruppen
Överensstämmer med Regionplane- och trafikkontoret.

6. Aktivitet och utmaning

Förväntningar: Frisk luft och sundhet, bada och sporta vid vatten, löpning, skidåkning, ridning, hög prestation och stor strapats, övervinna naturen, upptäckarglädje, nyfikenhet, göra ”roliga” saker; klättra, dyka, m.m.

Parametrar: Spår, stigar, leder, friluftsgårdar, vattenanläggningar, sjöar, sportanläggningar

Aktiviteter: Motionera, jogga, promenera, rida, klättra, skidor- och pulkaåkning, vattenaktiviteter, skridskor, cykla.

Störningar: Dåligt underhåll av anläggningar och spår, nedskräpning av mark och vatten, andra störande brukarkategorier

Definition enl. ekologigruppen

Överensstämmer med Regionplane- och trafikkontoret.

7. Service och samvaro

Förväntningar: Bekvämlighet med toaletter, utskänkning, värme- stugor m.m., god tillgång på varierande spår och leder (anlagdhet och längd), trygghet med spårade leder och skyltar, hög grad av anlagdhet.

Parametrar: Toaletter, omklädningsrum, servering, tillgänglighet, sportanläggningar, information, naturrum.

Aktiviteter: Omklädning och hygien, informationsinhämtande, hyra utrustning, naturstig, barnverksamhet, grilla, promenad och motion.

Störningar: Dåligt underhåll av anläggningar och spår, bristande information, ”dålig service” (öppettider, allmänna kommunikationer m.m.)

Definition enl. ekologigruppen

Överstämmer med Regionplane- och trafikkontoret.

8. Vattenkontakt

Upplevelsevärde är tillagt av ekologigruppen

Förväntningar: Närheten till öppna vattenytor. Sitta vid vatten, avkoppling, ro, ev möjlighet, eller i alla fall påminnelse om bad.

Parametrar: Sjöar, kuststräckor och vattendrag

Aktiviteter: Möjlighet att vistas nära strandkant, strandpromenad och/eller picknick-plats, grilla, promenad och motion

Störningar: Barriärer i form av anläggningar eller privata tomter, slyvegetation, bristande information om stigentréer.